

Rapport

**Scenario's toekomstige
afvalinzameling
in opdracht van
gemeente Alphen-Chaam**

Dossiernummer: 18CC112

Tilburg, 8 maart 2019

Scenario's toekomstige afvalinzameling in
opdracht van de gemeente Alphen-Chaam

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	5
1.2 Proces om te komen tot besluitvorming	6
2. Huidige situatie	7
2.1 Inzamelsysteem	8
2.2 Kosten	9
2.3 Milieurendement	9
3. Raadplegen inwoners en gemeenteraad	11
3.1 Enquête	12
3.2 Klankbordgroep	14
3.3 Thema-avond gemeenteraad	16
4. Keuze scenario's	18
4.1 Scenario's	19
4.2 Tarief op aanbieden restafval	21
5. Effecten scenario's op service, milieu en kosten	22
5.1 Service	23
5.2 Milieu	27
5.3 Kosten	29
6. Flankerend beleid	33
6.1 Communicatie	34
6.2 Afvalcoach	35
6.3 Educatie	35
6.4 Handhaving	36
6.5 Samenwerking met verenigingen	36
Bijlage 1 Keuze diftarvorm	37
Contact	39

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Alphen-Chaam zamelt 56 % van het huishoudelijk afval gescheiden in aan de bron (resultaat 2017). De hoeveelheid restafval is 227 kilogram per inwoner. Ten opzichte van vergelijkbare gemeenten is dit een lage prestatie. Vanuit de landelijke overheid wordt ingestoken op een transitie van afval naar grondstof gekoppeld aan concrete doelstellingen voor de jaren 2020 (maximaal 100 kilogram restafval per inwoner) en 2025 (maximaal 30 kilogram restafval per inwoner).

Gelet op de ontwikkeling in de afgelopen jaren zal het met ongewijzigd beleid niet mogelijk zijn om in Alphen-Chaam tot verdere verbeteringen te komen en de landelijke doelstellingen te halen. Er zijn verdergaande maatregelen nodig om afvalscheiding en hergebruik in Alphen-Chaam te verhogen. De afvalmarkt is sterk in beweging. Steeds meer gemeenten kiezen voor andere manieren van afvalinzameling. Hierop kan Alphen-Chaam anticiperen door een aantal concrete uitvoeringsmaatregelen te definiëren. Hierbij is het van belang om de juiste balans te vinden in de prestatiegebieden milieu, kosten en service, alsmede de rol van de gemeente als regievoerder.

In het Raadsakkoord 2018-2022 is over afval het volgende opgenomen: *De wijze van afvalinzameling in onze gemeente is een lopend dossier met een historie. Het college houdt de opties nog eens goed tegen het licht. De resultaten van het experiment van de beraadtafel nemen ze hierin mee. Het betrekken van en het communiceren met de inwoners is hierbij van*

groot belang. We hebben de doelstelling om minder restafval te produceren. Uitgangspunt is dat dit niet kostenverhogend is. De wijze waarop we dit realiseren, is onderwerp van gesprek dat we specifiek met de inwoners voeren. Onze nadrukkelijke voorkeur gaat uit naar de optie waarbij we de minicontainers aanpassen en waarbij we niet overgaan tot het plaatsen van ondergrondse containers. Daarnaast zou een nieuwe betaalbare regeling, waarin ruimte is voor het huis-aan-huis ophalen van grofvuil en klein chemisch afval (terugkeer chemokar), een oplossing kunnen zijn voor (een deel van) de gemeente. We stimuleren de circulaire economie tot een afvalloze samenleving

Rekening houdend met het raadsakkoord en de uitkomsten van het overleg van de beraadtafel d.d. 1 maart 2018 is een traject in gang gezet om te komen tot besluitvorming over de ambitie en de toekomstige wijze van afvalinzameling in de gemeente Alphen-Chaam. Een traject waarbij inwoners nadrukkelijk zijn betrokken bij de te maken keuze.

1.2 Proces om te komen tot besluitvorming

Het traject om te komen tot besluitvorming over de ambitie en de toekomstige wijze van afvalinzameling is als volgt:

- A. Enquête onder een representatief deel van de bevolking (1.300 adressen) in oktober 2018 met vragen over voorkeuren en noodzaak om inzamelsystematiek te wijzigen, hoe men staat tegenover een financiële prikkel en of men in een klankbordgroep wil meedenken over de toekomstige afvalinzameling. Om tot een grotere groep meedenkers te komen is aanvullend een oproep aan alle inwoners gedaan.
- B. De deelnemers aan de klankbordgroep zijn 23 november 2018 in een bijeenkomst geïnformeerd over de uitkomsten van de enquête.
- C. In januari 2019 zijn in elk van de drie grotere kernen Alphen, Chaam, Galder-Strijbeek-Bavel(AC)-Ulvenhout(AC) bijeenkomsten geweest waarbij aan de hand van thema's gesproken is over de huidige en toekomstige afvalinzameling in de gemeente Alphen-Chaam als geheel en in de betrokken kernen in het bijzonder.
- D. Op 29 januari 2019 is samen met de gemeenteraad tijdens een speciale thema-avond, aan de hand van dezelfde thema's als bij de klankbordgroep, gediscussieerd over de huidige en toekomstige afvalinzameling.
- E. Op basis van de uitkomsten van de enquête en de bijeenkomsten met de klankbordgroep en gemeenteraad zijn een aantal scenario's voor de toekomstige afvalinzameling doorgerekend op de aspecten milieu, service en kosten. Deze bespreekt de raad 13 maart 2019.
- F. Op 18 april 2019 behandelt de gemeenteraad een voorstel met 1 of 2 scenario's. Op 23 mei 2019 neemt de raad een besluit over de toekomstige afvalinzameling.

2. Huidige situatie

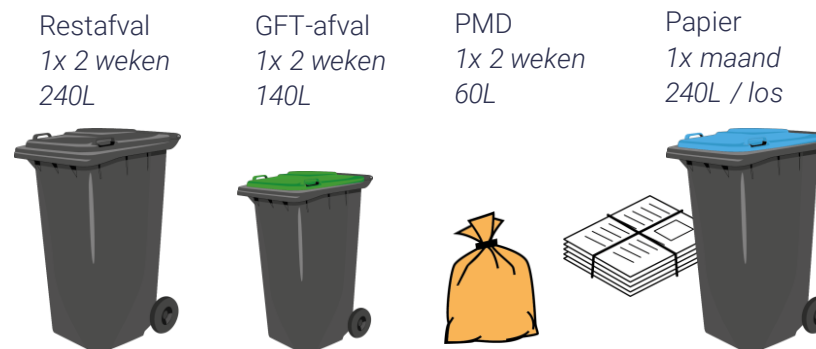
In dit hoofdstuk bespreken we de huidige situatie in de gemeente Alphen-Chaam wat betreft:

1. inzamelsysteem;
2. kosten;
3. milieurendement.

2.1 Inzamelsysteem

Voor de vier belangrijkste afvalstromen restafval, GFT-afval, PMD-afval en papier functioneert in de gemeente Alphen-Chaam het volgende inzamelsysteem. In de kern Chaam heeft een klein aantal huishoudens een 140 liter container voor restafval. De papiercontainer heeft men alleen in Galder, Strijbeek, Ulvenhout (AC) en Bavel (AC). De inzameling van een PMD-fractie 1 keer per 2 weken functioneert sinds 1 januari 2019. Voor die tijd werd een PD-fractie ingezameld in een frequentie van 1 keer per 4 weken.

Een bijzonderheid is nog dat in de verschillende kernen verschillende kleuren containers in gebruik zijn: In Alphen, Galder, Strijbeek, Ulvenhout (AC) en Bavel (AC) grijs voor restafval en groen voor GFT-afval, in Chaam zowel grijs als groen voor restafval en bruin voor GFT-afval. De speciale zakken voor PMD zijn bij 6 ophaalpunten gratis verkrijgbaar.

In de openbare ruimte zijn verder inzamelpunten voor glas, textiel (wordt ook 2 keer per jaar aan huis opgehaald).

Op de milieustraat kunnen huishoudens diverse grof afvalstromen kwijt. Grof restafval, asbest, hout, dakleer, gasbeton, gips, puin, harde kunststoffen, tuin- en snoeiafval en vlakglas zijn afvalstromen waarvoor moet worden betaald (tarief per kilogram). Autobanden, klein chemisch afval, metalen, papier, elektrische apparaten en piepschuim zijn gratis afvalstromen.

Snoeihout kunnen inwoners ook 4 keer per jaar gratis wegbrengen naar een tweetal locaties (Strijbeek en Riel).

2.2 Kosten

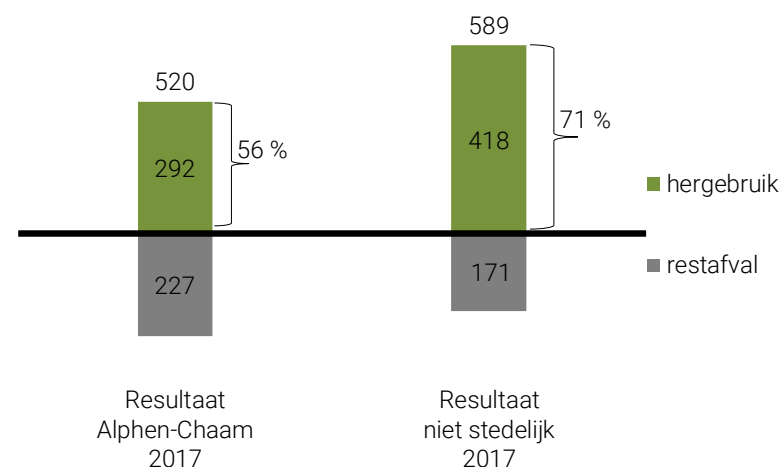
De kosten voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval wordt gedekt uit de afvalstoffenheffing. Dit is een gesloten systeem. In Alphen-Chaam betalen eenpersoons huishoudens een lagere afvalstoffenheffing dan meerpersoons huishoudens. In 2019 is dit respectievelijk € 176,40 en € 257,64.

Voor het gebruik van een extra GFT- en/of restcontainer berekent de gemeente kosten. De kosten bedragen in 2019: € 180,00 voor een extra restafvalcontainer en € 105,00 voor een extra GFT-container.

2.3 Milieurendement

Gemeente Alphen-Chaam zamelt 56 % van het huishoudelijk afval gescheiden in aan de bron (resultaat 2017). De hoeveelheid restafval is 227 kilogram per inwoner. Ten opzichte van vergelijkbare niet stedelijke gemeenten (CBS-cijfers) is dit een lage prestatie (zie figuur 1). In Alphen-Chaam komt totaal weliswaar minder afval vrij (520 kilogram per inwoner versus 589 kilogram), maar de hoeveelheid restafval ligt hoger dan in vergelijkbare niet stedelijke gemeenten.

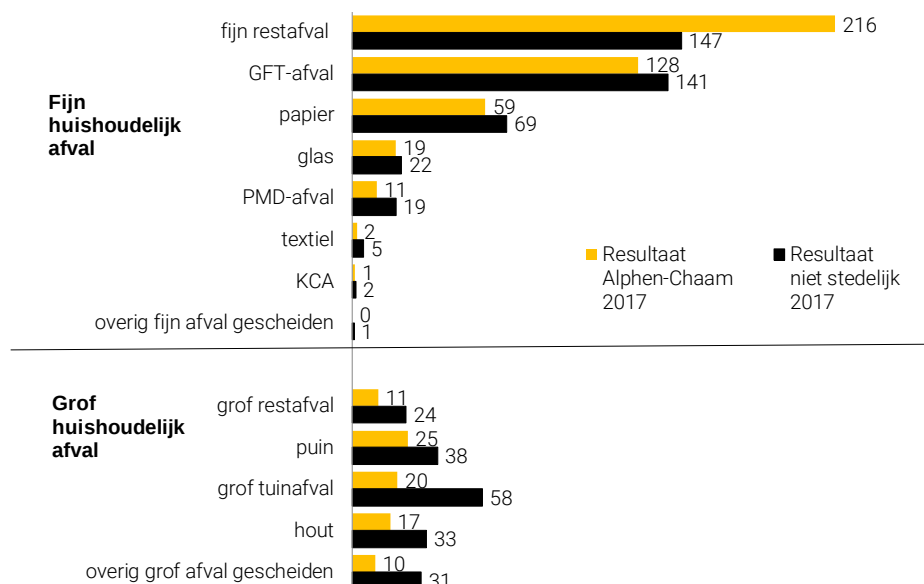
Vanuit de landelijke overheid wordt ingestoken op een transitie van afval naar grondstof gekoppeld aan concrete doelstellingen voor de jaren 2020 (maximaal 100 kilogram restafval per inwoner) en 2025 (maximaal 30 kilogram restafval per inwoner).

Figuur 1 Hergebruik en hoeveelheid restafval in kilogram per inwoner

Het restafval bestaat uit fijn restafval in de container aan huis (216 kilogram per inwoner) en het grof restafval aangeboden op de milieustraat (11 kilogram per inwoner). Het totaal van 227 kilogram is alle fijn en grof restafval dat vrijkomt in Alphen-Chaam. Alle andere afvalstromen worden gescheiden ingezameld en zijn beschikbaar voor hergebruik.

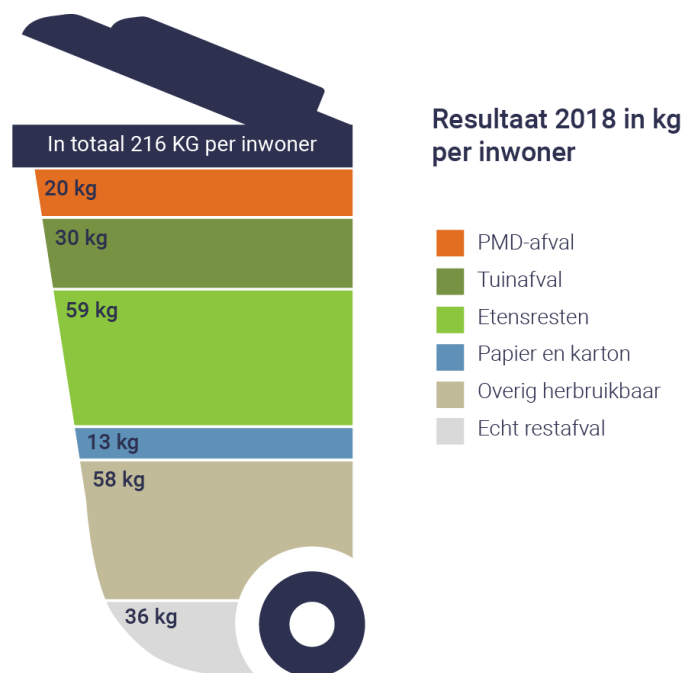
In vergelijking tot vergelijkbare niet stedelijke gemeenten bieden inwoners in Alphen-Chaam vooral meer fijn restafval aan. Het totaal van alle op de milieustraat aangeboden grof huishoudelijk afval ligt in Alphen-Chaam daarentegen lager dan gemiddeld. Zie figuur 2.

Figuur 2 Ingezamelde hoeveelheden in kilogram per inwoner

In 2018 is onderzoek gedaan naar de samenstelling van het fijn restafval. Uit deze analyses blijkt dat van de 216 kilogram slechts 36 kilogram 'echt restafval' is. Dit is vooral hygiënisch papier (excl. luiers), tapijten en maten, leer, rubber, stofzuigerzakken en ondefinieerbaar afval. De categorie 'overig herbruikbaar afval' bestaat uit overig kunststof (niet zijnde verpakkingen), luiers, puin, hout, elektrische apparaten en klein chemisch afval. Zie figuur 3.

Op basis van deze cijfers kunnen we stellen dat het in theorie mogelijk is om ruim onder de 100 kilogram restafval uit te komen.

Figuur 3 Samenstelling fijn restafval in kilogram per inwoner

3. Raadplegen inwoners en gemeenteraad

In dit hoofdstuk bespreken we de uitkomsten van de enquête en de bijeenkomsten met de klankbordgroep en de gemeenteraad.

3.1 Enquête

In oktober 2018 hebben 1.300 adressen een enquête ontvangen met vragen over de huidige en toekomstige afvalinzameling. 644 huishoudens (50%) hebben de enquête ingevuld. 106 huishoudens hebben aangegeven te willen meedenken over de afvalinzameling.

De huishoudens die de enquête hebben ingevuld geven de afvalinzameling in Alphen-Chaam gemiddeld een 7,5. Hieronder zoomen we in op de belangrijkste uitkomsten.

PD-afval

Ten tijde van de enquête werd nog een PD-fractie ingezameld in een frequentie van 1 keer per 4 weken.

- 92% scheidt PD-afval.
- 47% heeft problemen met de inzameling van PD-afval. Het gaat dan vooral om stankoverlast mede in relatie tot de inzamel frequentie van 4 weken. Met het verhogen van de inzamel frequentie naar 1 keer per 2 weken per 1 januari 2019 zijn argumenten voor een deel komen te vervallen.
- Hoe ouder hoe meer mensen PD-afval scheiden en hoe minder problemen men ervaart.

- Gevraagd naar welke manier van inzamelen van PD-afval de voorkeur uitgaat benoemt 48% de zak, 39% een container aan huis en 9% een verzamelcontainer in de wijk. De overige 4% heeft geen of een andere voorkeur.
- Hoe ouder hoe meer mensen de voorkeur geven aan de zak. Andersom geldt: hoe jonger hoe meer mensen de voorkeur geven aan een container aan huis.

Papier en karton

- 96% scheidt papier en karton.
- De meeste mensen hebben geen problemen met de inzameling van papier en karton. Een paar procent vindt dat het rommel geeft.
- Gevraagd naar welke manier van inzamelen van papier en karton de voorkeur uitgaat benoemt 46% gebundeld of in dozen, 34% een container aan huis en 14% een verzamelcontainer in de wijk. De overige 6% heeft geen of een andere voorkeur.

GFT-afval

- 95% scheidt GFT-afval.
- 74% deponeert GFT-afval rechtstreeks in de GFT-container, 20% gebruikt een pedaalemmer of aanrechtbakje als tussenmiddel.
- 33% heeft problemen met het in of aan huis bewaren van GFT-afval. Genoemd wordt vooral stankoverlast, vooral in de zomermaanden. Dan is naar hun mening 1 keer per 2 weken inzamelen te weinig.

- 50% kiest voor een wekelijkse inzameling in de maanden mei tot en september. In de andere maanden hebben de meeste mensen een voorkeur voor 1 keer per 2 weken.
- Hoe jonger hoe meer mensen problemen hebben met het in of aan huis bewaren van GFT-afval.

Restafval

- 90% laat de restafvalcontainer elke inzamelronde (1 keer per 2 weken) legen. Bij 68% is de container dan voor minimaal driekwart gevuld.
- Gevraagd naar welke manier van inzamelen van restafval de voorkeur uitgaat benoemt vrijwel iedereen de huidige manier met een container aan huis.

Milieustraat

- Bezoekers van de milieustraat komen vooral uit Alphen (84% komt er minimaal 1 keer per jaar) en Chaam (82% minimaal 1 keer per jaar) en veel minder uit de andere kernen (50% minimaal 1 keer per jaar).
- De meeste bezoekers komen maximaal 3 keer per jaar.
- 78% denkt een ophaaldienst voor grof afval nodig te hebben, maximaal 3 keer per jaar. In de kern Alphen ligt dit percentage iets lager dan in de andere kernen.
- 69% denkt een ophaaldienst voor klein chemisch afval nodig te hebben, maximaal 3 keer per jaar. Ook voor KCA ligt dit percentage in de kern Alphen iets lager dan in de andere kernen.

Belangrijkste aspect afvalinzameling (milieu, kosten of service)

- Lage kosten is voor 48% het belangrijkste aspect van de afvalinzameling, 31% noemt goed voor het milieu en 21% hoge service.
- Ouderen hechten iets meer waarde dan gemiddeld aan lage kosten en jongeren iets meer aan hoge service.

Maximaal aantal containers aan huis

- De meningen over het maximaal aantal containers dat mensen aan willen hebben zijn nogal verdeeld. 56% heeft geen problemen met 3 containers (een deel noemt zelfs 4 containers als optie).
- Voor jongeren zijn 3 containers minder vaak een probleem dan voor ouderen.

Afvalstoffenheffing

72% is van mening dat inwoners die afval goed scheiden een lagere afvalstoffenheffing betalen dan inwoners die afval niet goed scheiden.

3.2 Klankbordgroep

In januari 2019 organiseerde de gemeente Alphen-Chaam drie klankbordgroep avonden over afval. In deze tweede ronde (na de eerste bijeenkomst op 23 november 2018 waarbij ruim 40 inwoners aanwezig waren) was ruimte voor een verdiepend gesprek met geïnteresseerde burgers. Zo kreeg de gemeente inzicht in de behoeften en meningen op het gebied van de afvalinzameling. In elke kern zijn vier thema's behandeld. Waar specifieke wensen uit bepaalde kernen naar boven kwamen, is dit hieronder specifiek beschreven.

Klankbordgroep avonden:

10 januari 2019 – Chaam (11 deelnemers)

14 januari 2019 – Alphen (20 deelnemers)

16 januari 2019 – Galder* (13 deelnemers)

* Voor Galder, Strijbeek, Ulvenhout (AC) en Bavel (AC)

Thema 1: GFT-afval

In de hele gemeente speelt dat de hoeveelheid groenafval voor een meerderheid van de inwoners groter is dan de capaciteit van de containers. Met name op piekmomenten, bijvoorbeeld wanneer de tuin gedaan wordt (voor- en najaar).

Oplossingen hiervoor zijn:

- Het omruilen van de restafvalcontainer (240 liter) en GFT-container (140 liter). In Alphen en Galder staan mensen hier welwillend tegenover, omdat zij denken meer groenafval dan restafval te hebben. In Chaam heeft dit niet de voorkeur.
- Het vaker ophalen van GFT-afval op piekmomenten. Dit brengt echter wel extra kosten met zich mee. In Alphen vindt men de kosten dan zwaarder wegen en dus niet noodzakelijk, in Chaam en Galder geeft men ook de voorkeur aan een andere oplossing vanwege het kostenaspect.
- Een tweede GFT-container in de tuin voor zij die dit wensen.
- Keuze bieden aan inwoners voor een grote (240 liter) of kleine (140 liter) container.

Deze laatste twee opties spreken veel inwoners ook aan. De reden is dat ieder verschillende wensen heeft. Er zijn mensen met veel groenafval en mensen met weinig groenafval. Er zijn mensen met grote tuinen met veel plek voor de containers, en mensen die minder ruimte hebben.

Overige oplossingen die worden aangedragen zijn composteren in eigen tuin (indien mogelijk), tips bieden tegen stankoverlast in de zomer middels voorlichting, tuinafval wegbrengen naar de milieustraat en meer mogelijkheden om snoeiafval in eigen dorp aan te bieden.

Thema 2: aantal containers

In alle dorpen is men tevreden met de huidige manier van papierinzameling. In Galder wil niemand de papiercontainer kwijt (papier waait niet weg, genoeg ruimte, hoeft niet te sjouwen met papier). Een enkeling zou een kleiner formaat willen. In Chaam en Alphen wil de meerderheid juist geen papiercontainer. Men vindt het huidige systeem prima functioneren, hecht belang aan de rol van de vereniging die het ophaalt, heeft geen ruimte voor een extra container of heeft niet zoveel papier.

Als het gaat om een container voor plastic verpakkingen, metalen verpakkingen en drankenkartons (PMD) zijn de meningen verdeeld. In Galder en Alphen is de meerderheid voor een PMD-container. Redenen: zakken worden aangevreten, waaien weg en zorgen eerder voor stankoverlast. Een container heeft meer ruimte. In Galder ziet men liefst dat men mag kiezen tussen een zak of container, en eventueel ook nog een bepaalde maat container. In Alphen wil bijna niemand vier containers, maar een meerderheid wil dus wel een PMD-container als derde container.

In Chaam zijn de meesten tegen een extra PMD container. Hoewel men de voordelen inziet van een schonere straat, vindt men de huidige manier met de zakken prima. Sommigen vinden de container teveel ruimte innemen of zijn bang voor vervuiling van het PMD. Er wordt geopperd om extra centrale ondergrondse containers te plaatsen in de gemeente voor PMD, zodat je op ieder gewenst tijdstip het PMD weg kan brengen.

Thema 3: milieustraat

Over de milieustraat zijn de meningen eensgezind, want niemand is tevreden over de huidige situatie. Vooral voor de mensen uit Galder is de afstand tot de milieustraat te groot, en iedereen vindt de toegankelijkheid en logistiek in Baarle-Nassau niet goed. Belangrijkste kritiekpunten zijn het meerdere malen moeten wegen van verschillende soorten afval, de beperkte openingstijden, de lange wachtrijen en de trappen om het afval te storten (tillen van afval).

Als het gaat om het gemak en de toegankelijkheid zijn dus wel verbeteringen mogelijk. Makkelijk wordt dit niet, gezien Alphen-Chaam afhankelijk is van andere gemeenten die de milieustraat exploiteren.

Mogelijke alternatieven:

- Grof vuil aan huis ophalen tegen betaling (door diegene die het afval aanbiedt). Dit afval gaat dan helaas wel naar de verbrandingsoven.
- In gesprek gaan met Breda over toegang tot hun milieustraat.
- Een chemokar die eens in de zoveel tijd de dorpen aandoet. Het is wel de vraag hoeveel afvalinzamelaars dit willen doen (kostbaar).

Thema 4: afvalstoffenheffing

Zowel in Alphen, Chaam als in Galder is een grote meerderheid het eens met het principe dat zij die minder afval aanbieden, ook minder afvalstoffenheffing zouden moeten betalen. Dit betekent dat een financiële prikkel om afval beter te scheiden en dus minder restafval over te houden, een

optie is in de gemeente Alphen-Chaam. Wel zijn er zorgen over neveneffecten als afvaltoerisme en afvaldumpingen. Het tarief op de milieustraat speelt ook mee en er zouden voorzieningen moeten komen voor het aanbieden van luiers en incontinentiemateriaal. Communicatie is ook belangrijk: bestraf je het aanbieden van meer afval of beloon je het goed scheiden van afval?

3.3 Thema-avond gemeenteraad

Gemeenteraadsleden en achterban discussieerden tijdens de thema-avond op 28 januari 2019 over dezelfde kwesties als de inwoners van Alphen-Chaam tijdens de drie klankbordgroep avonden.

Thema 1: GFT-afval

Net als de inwoners vinden de meeste raadsleden de capaciteit van de GFT-container te klein. Het gaat met name om het tuinafval in de piekperiodes. Dat moet men beter kwijt kunnen. Voor het wekelijks ophalen van GFT-afval in de zomer is echter weinig animo vanwege de hoge kosten.

Men mag het tuinafval vier keer per jaar gratis wegbrengen, maar voor sommigen is dat nog niet voldoende. Dan blijft alleen het betaald wegbrengen over naar de milieustraat; maar die is vaak te ver weg en niet heel toegankelijk.

Enkele ideeën:

- Soort bladkorven voor snoeiafval verspreid over de kernen. Mogelijke nadelen hiervan zijn stankoverlast (het gaat broeien) en vervuiling

door ander afval wat hier in terecht komt. Ook zamelt het niet gemakkelijk in.

- Omruilen van de kleine GFT-container met de grote restafvalcontainer (voor de meesten een goede mogelijkheid).
- Zelf composteren, hierdoor blijft nauwelijks GFT-afval over. Dit is echter geen oplossing voor de meeste inwoners, want het vereist veel kennis.

Thema 2: aantal containers

De meeste raadsleden hebben de voorkeur voor maximaal drie containers aan huis. Dit betekent dat er een keuze moet worden gemaakt tussen een papiercontainer en een PMD-container.

Voordelen papiercontainer:

- Niet sjouwen met nat papier voor de ophalers.
- Geen dozen hoeven te regelen.
- Makkelijk opslaan en aanbieden.

Voordelen PMD-container:

- Met plastic zakken voor PMD verspreid je alleen maar meer plastic.
- Zak hoeft je niet in huis te bewaren (is niet zo fris).
- Ophalen van zakken is soms een bende bij slecht weer (waaien weg).
- Zakken worden aangevreten door dieren.

De inwoners die nu al een papiercontainer hebben, zijn hier blij mee. De inwoners die nu met dozen werken, vinden dit echter ook prima. De raad heeft daarom de voorkeur voor een PMD-container ten opzichte van een

papiercontainer. Mogelijk kunnen de inwoners een keuze krijgen tussen een PMD-container (klein of groot) en een zak.

Thema 3: milieustraat

Net als de inwoners is de raad niet tevreden over de huidige milieustraat. Het gaat met name om de:

- Logistiek (vaak wegen / hoge containers).
- Afstand tot de milieustraat (voor veel inwoners te groot).
- Veel individuele bewegingen (losse verkeersstromen).

Mogelijke opties:

- Het ophalen van grof afval aan huis. Een nadeel hiervan is dat afvalstromen niet gescheiden worden. Ook is de vraag dan hoe vaak je het gaat ophalen. Inwoners willen naar verwachting niet te lang hoeven wachten voordat het afval opgehaald wordt. Echter, hoe hoger de inzamelfrequentie, hoe hoger de kosten.
- Gebruik maken van de milieustraat in Rijen.

Thema 4: afvalstoffenheffing

Ook aan de raad is de stelling: "Hoe minder restafval je aanbiedt, hoe minder afvalstoffenheffing je betaalt" voorgelegd. Een grote meerderheid is het eens met deze stelling.

Ook bij de raad spelen zorgen over neveneffecten als afvaltoerisme en afvaldumpingen een rol. Hier zal handhaving op moeten worden ingezet.

Ook flankerend beleid is noodzakelijk, bijvoorbeeld voor luiers en incontinentiemateriaal en maatwerk voor appartementen. Ook moet er geïnvesteerd worden in communicatie en voorlichting (bijvoorbeeld trajecten voor afval scheiden op scholen).

Thema 5 (extra onderwerp): wil de raad een scherpe doelstelling?

Het wordt steeds duurder om restafval te verwerken. De kosten zullen daarom gaan stijgen. De vraag is dan ook: is de landelijke doelstelling van 30 kilogram per inwoner in 2025 ook voor de gemeente Alphen-Chaam een stip op de horizon?

De raad wil zich niet bij voorbaat al vastpinnen op een bepaald aantal kilo's. Men wil kijken hoe het gaat lopen na de wijzigingen. De raad vindt het belangrijk dat er vooral goed gescheiden wordt en het niet langs de kant van de weg belandt. Eventueel kan men zich daarna meer gaan richten op een doelstelling.

4. Keuze scenario's

Op basis van de uitkomsten van de raadpleging van de inwoners en de thema-avond met de raad zijn vijf in andere gemeenten bewezen scenario's geselecteerd die we in dit hoofdstuk nader toelichten. Tevens gaan we specifiek in op ervaringen met toepassing van een tarief op het aanbieden van restafval en een juiste keuze daarin voor de gemeente Alphen-Chaam. Deze financiële prikkel passen we toe in de scenario's 3, 4 en 5.

4.1 Scenario's

In de scenario's tonen we de wijzigingen voor de vier belangrijkste afvalstromen die aan huis worden ingezameld, te weten restafval, GFT-afval, PMD en papier en karton. De inzameling van papier blijft in alle scenario's ongewijzigd. In Galder, Strijbeek, Bavel (AC) en Ulvenhout (AC) behoudt men de container en in de kernen Alphen en Chaam blijft men het papier en karton los of in dozen aanbieden.

Voor het beperkt aantal situaties waar het voor inwoners niet mogelijk is om een eigen GFT- en restafvalcontainer te gebruiken, bijvoorbeeld in een appartementencomplex, is maatwerk aan de orde.

Aanvullend worden bij alle scenario's voor een aantal andere afvalstromen de volgende voorzieningen gerealiseerd:

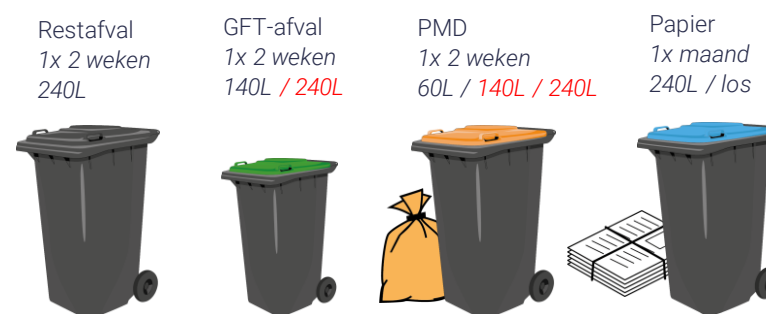
- Grof vuil aan huis ophalen tegen betaling.
- Grof tuinafval aan huis ophalen tegen betaling (green bag).

- Voorziening voor grof tuinafval op gemeentewerf in Chaam.
- Voorzieningen voor (incontinentie)luiers in openbare ruimte.
- (Financiële) regeling voor inwoners met medisch afval.

Scenario 1: keuze inzamelmiddelen GFT-afval en PMD

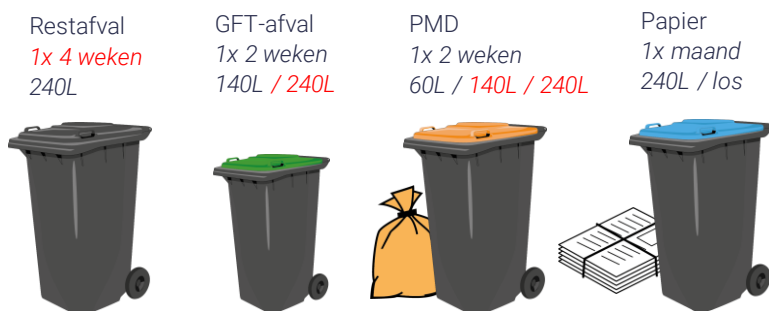
In scenario 1 wijzigt de inzameling van de vier afvalstromen aan huis als volgt (in rood aangegeven in figuur):

- Voor GFT-afval hebben inwoners keuze tussen een 140 of 240 liter maat. Kiest men voor een 240 liter maat, dan kan tegen betaling eventueel nog een tweede container worden verkregen.
- Inwoners kunnen voor PMD kiezen tussen een speciale zak (zoals nu) of een container (keuze maat is ook vrij; 140 of 240 liter).

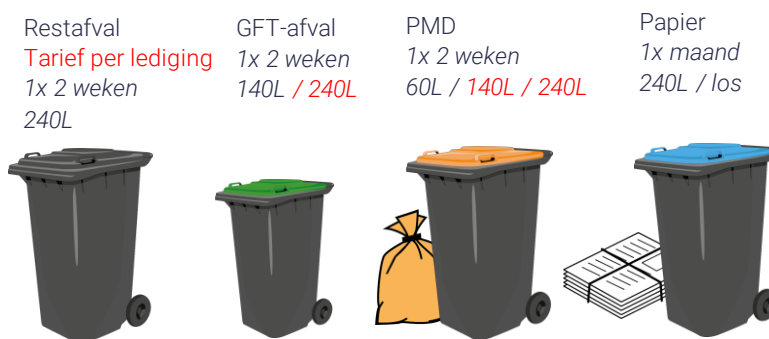
Scenario 2: scenario 1 en minder vaak inzamelen restafval

Scenario 2 is in één opzicht anders dan scenario 1. Inzameling restafval vindt 1 keer per 4 weken plaats.

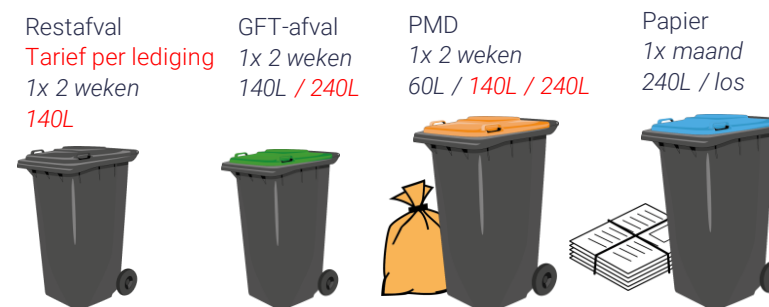
Scenario 3: scenario 1 plus diftar

Scenario 3 is in één opzicht anders dan scenario 1. Naast een vastrecht afvalstoffenheffing betalen inwoners een tarief per lediging van de restafvalcontainer (zie paragraaf 4.2).

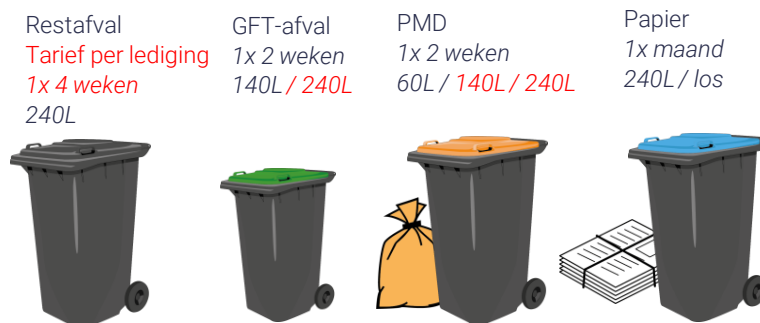
Scenario 4: scenario 3 plus 140 liter restafvalcontainer

Scenario 4 is in één opzicht anders dan scenario 3. Inwoners hebben voor restafval een 140 liter container.

Scenario 5: scenario 3 plus minder vaak inzamelen restafval

Scenario 5 is in één opzicht anders dan scenario 3. Inzameling van het restafval vindt 1 keer per 4 weken plaats.

4.2 Tarief op aanbieden restafval

De afvalstoffenheffing in Alphen-Chaam is 100 % kostendekkend, dat wil zeggen dat alle aan de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval te relateren kosten hierin zijn opgenomen. Wat een individueel huishouden aan afvalstoffenheffing betaalt is afhankelijk van de huishoudgrootte.

46% van de gemeenten (voornamelijk kleinere gemeenten in het oosten en zuiden van Nederland) brengt een afvalstoffenheffing in rekening die afhankelijk is van het afvalaanbod van een huishouden. Ervaringen in andere gemeenten laten zien dat introductie van een dergelijke financiële prikkel leidt tot beter scheidingsgedrag, minder restafval en lagere afvalbeheerskosten. Kiezen voor tariefdifferentiatie (in welke vorm dan ook) betekent dat inwoners zelf een sturingsmechanisme in handen krijgen voor de hoogte van de afvalstoffenheffing.

De meest gebruikte manier van tariefdifferentiatie (bewezen in 110 gemeenten) is een systeem waarbij huishoudens naast een vastrechtbedrag, dat voor iedereen hetzelfde is dan wel verschillend naar grootte van het huishouden, betalen voor elke keer dat men de restafvalcontainer laat legen. Het tarief is gekoppeld aan een literprijs en dus verschillend per aangeboden volume. Het tarief voor het laten legen van een 240 liter ligt een factor 1,7 hoger dan het tarief voor het laten legen van een 140 liter container.

Dit systeem is gemakkelijk te introduceren en voor iedereen goed te begrijpen. Ook technisch is er geen probleem. De registratie van ledigingen kan plaatsvinden met behulp van nieuwe minicontainers met een chip. Voor het beperkt aantal situaties waar inwoners geen eigen restafvalcontainer hebben (zie paragraaf 4.1), maar een andere voorziening, wordt naar een passende oplossing gezocht om toch te kunnen afrekenen op het afvalaanbod.

Andere vormen van een financiële prikkel zijn minder geschikt voor Alphen-Chaam. In bijlage 1 wordt nader ingegaan op andere vormen van tariefdifferentiatie waar we in Alphen-Chaam niet voor kiezen.

Het aanbieden van GFT-afval blijft gratis. In combinatie met het beschikbaar stellen van meer capaciteit heeft dit een positief effect op het scheidingsgedrag.

5. Effecten scenario's op service, milieu en kosten

De effecten van de verschillende scenario's toetsen we op de drie prestatiegebieden service, milieu en kosten.

5.1 Service

In alle scenario's verhogen we de service voor de herbruikbare afvalstromen (GFT-afval en PMD-afval; papier blijft gelijk) en komen er aanvullende voorzieningen voor het ophalen van grof vuil en tuinafval, alsmede regelingen voor kwetsbare groepen (inwoners met incontinentieluiers en medisch afval). Ook voor inwoners met kinderen in de luiers komen aparte brengvoorzieningen.

In de scenario's 2 t/m 5 verlagen we daarnaast de service voor de inzameling van het restafval door het verlagen van de inzamelfrequentie, het toepassen van een financiële prikkel of het verkleinen van de container, dan wel combinaties van deze maatregelen.

Keuze formaat GFT-container

Een belangrijk deel van de inwoners geeft aan dat de hoeveelheid tuinafval groter is dan de capaciteit van de 140 liter container. Met name op piekmomenten, bijvoorbeeld wanneer de tuin gedaan wordt (voor- en najaar) is dit aan de orde. Door inwoners zelf de keuze te geven voor een kleine (140 liter) container of een grote (240 liter) container biedt de gemeente maatwerk. Er zijn inwoners met veel tuinafval en inwoners mensen met weinig tuinafval. Hebben inwoners voldoende ruimte aan huis

en een meer dan gemiddelde hoeveelheid tuinafval, dan bestaat ook de mogelijkheid om tegen betaling een tweede container te ontvangen.

Keuze PMD-container

Voor de volumineuze fractie PMD-afval komt capaciteit beschikbaar in de vorm van een 140 of 240 liter container. Dit maakt het apart houden van het PMD-afval gemakkelijker.

Een gemiddeld huishouden heeft elke 2 weken 3 tot 4 PMD-zakken van 60 liter. Voor deze huishoudens is een 240 liter volumemaat dus noodzakelijk. Ervaringen in andere gemeenten laten zien dat veel ouderen en alleenstaanden bij een inzamelfrequentie van 1 keer per 2 weken voldoende capaciteit hebben aan een 140 liter volumemaat. Inwoners hebben dan ook de vrijheid te kiezen voor een van beide maten.

Men mag er ook voor kiezen om het PMD-afval in zakken te blijven aanbieden. Dit is met name aantrekkelijk voor huishoudens met kleine percelen waarbij een derde container vanwege ruimtegebrek problematisch kan zijn.

Beperken capaciteit restafvalcontainer

In gemeenten die ervaring hebben met het verlagen van de inzamelfrequentie voor restafval (scenario 2 en 5) is de meest toegepaste frequentie 1 keer per 4 weken. Huishoudens hebben minder capaciteit voor het restafval en worden daardoor gestimuleerd om zoveel mogelijk herbruik-

bare afvalstromen te scheiden, maar ook om te voorkomen dat men afval produceert. Bij het verlagen van de inzamelfrequentie voor restafval (bij gebruik van een 240 liter volumemaat) blijkt 1 keer per 4 weken voor de meeste huishoudens voldoende als men optimaal gebruik maakt van de (uitgebreide) scheidingsmogelijkheden voor met name GFT-afval, PMD-afval en papier. In scenario 5 waar ook nog een financiële prikkel is ingebouwd is dit effect groter dan in scenario 2.

De (beperkte) ervaringen met de introductie van een kleine 140 liter restafvalcontainer die 1 keer per 2 weken wordt geleegd in combinatie met een financiële prikkel (scenario 4), laten ongeveer hetzelfde effect zien als bij scenario 5 waar een huishouden 120 liter capaciteit per 2 weken beschikbaar heeft.

Inzameling grof huishoudelijk afval op afroep

De milieustraat ligt voor veel inwoners te ver weg. Ook is men niet tevreden over de logistiek. Inwoners geven aan dat ze grof afval moeten tillen om in de containers te kunnen deponeren. Het aanpassen van de bestaande milieustraat zodat deze toegankelijker wordt is vanwege de beperkt beschikbare ruimte niet mogelijk. Voor alle wijzigingen is afstemming nodig met de beide andere gemeenten waarmee de milieustraat wordt gedeeld, te weten Baarle-Nassau en Baarle-Hertog.

Een eigen milieustraat realiseren vergt nader onderzoek en is derhalve geen optie voor de korte termijn. Ter oriëntatie, voor een 'standaard' mi-

lieustraat met een half hoog bordes zonder 'gekke' zaken als bodemverontreiniging en bijzondere funderingen etc. is voor de aanleg tussen de 1,2 en de 1,5 miljoen euro een redelijke schatting (ca 6.000 m² terrein). Hierin zit een compact beheerdersgebouw(tje) en een nieuw KCA-depot. Let op dit zijn bouwkosten, bijkomende kosten zijn onder andere grondkosten, voorbereiding, het ontwerp, het contract, de vergunningen en de begeleiding van het contract. Het genoemde bedrag is afhankelijk van lokale omstandigheden en wensen vanuit de opdrachtgever.

Om op korte termijn meer service te bieden kan grof huishoudelijk afval aan huis worden ingezameld. De inzamelaar rijdt wekelijks een route voor de inzameling van gemengd grof huishoudelijk afval op basis van aanmeldingen via de servicelijn of eventueel een digitaal loket. Aanbieden van grof afval vindt plaats tegen betaling van minimaal een kosten-dekkend tarief. Opdrachtnemer handelt de betaling af. Inkomsten zijn voor opdrachtnemer. Het laten ophalen van grof afval moet overigens minimaal even duur zijn als aanbieden van dit afval op de milieustraat.

Alhoewel deze systematiek meer service biedt, wordt al het aangeboden afval afgevoerd als restafval. Er vindt geen scheiding plaats. Om ook het aspect milieurendement niet uit het oog te verliezen is het wellicht mogelijk om deze restafvalstroom nog na te scheiden.

Aanvullend kunnen nog afspraken worden gemaakt met een kringloopbedrijf voor het inzamelen van verkoopbare spullen. Dit vereist nog nader onderzoek.

Inzameling grof tuinafval op afroep

Om meer service te bieden kan grof tuinafval aan huis worden opgehaald. De inzamelaar rijdt wekelijks een route op basis van aanmeldingen. Het aanbieden van grof tuinafval dient te geschieden in een green bag, een opvouwbare zak van 1 m³ die tegen betaling (bijvoorbeeld € 3 per zak) verkrijgbaar is bij de gemeente. Aanbieden van grof tuinafval vindt plaats tegen betaling van minimaal een kostendekkend tarief. Opdrachtnemer handelt de betaling af. Inkomsten zijn voor opdrachtnemer. Ook voor grof tuinafval geldt dat het laten ophalen minimaal even duur moet zijn als het aanbieden van deze afvalstroom op de milieustraat.

De mogelijkheid om snoeihout 4 keer per jaar gratis te kunnen wegbrengen naar de locaties in Strijbeek en Riel blijven bestaan..

Voorzieningen voor kwetsbare groepen

Medisch afval zoals stomamateriaal hoort bij het restafval. Ook plastic medisch afval zoals infuuszakken, hulpmiddelen van sondevoeding, nierdialysemateriaal en CAPD-afval hoort bij het restafval. Omdat hier sporen van medicijnen of bacteriën in zitten, kan het niet bij het PMD-afval. Dat is onveilig voor de mensen die dat afval sorteren en verwerken. Inwoners met dit soort medisch afval hebben dus per definitie meer restafval dan een gemiddelde inwoner en zouden dus duurder uit zijn.

Ook inwoners met incontinentieluiers hebben meer restafval dan gemiddeld. Voor incontinentiemateriaal en babyluiers bestaat sinds 2019 de mogelijkheid om dit te laten recyclen. ARN heeft, ook voor de gemeente Alphen-Chaam via de Midden-Brabantse gemeenten, capaciteit voor het verwerken van babyluiers en incontinentieluiers. Het incontinentiemateriaal kan dus gescheiden ingezameld en verwerkt kunnen worden.

Voor deze kwetsbare groepen inwoners is een oplossing nodig.

1. *Inwoners met incontinentiemateriaal*

Inwoners met kinderen in de luiers behoren niet tot een van de hierboven genoemde kwetsbare groepen, maar hebben in deze fase van hun leven een meer dan gemiddelde hoeveelheid restafval als gevolg van de luiers (per maand 22 kilogram extra). Gebruikt men wegwerpluiers, dan wil men daar uit oogpunt van hygiëne en stankoverlast zo snel mogelijk vanaf. ARN biedt nu de mogelijkheid om gescheiden ingezamelde babyluiers en incontinentieluiers te recyclen.

De gemeente Alphen-Chaam kan hierop inspelen door brengvoorzieningen te realiseren waar inwoners incontinentiemateriaal en babyluiers gescheiden kunnen aanbieden. Omdat de focus primair ligt op de kwetsbare groepen (inwoners met incontinentiemateriaal) zullen deze voorzieningen voor iedereen bereikbaar moeten zijn. Dit houdt in voorzieningen in de openbare ruimte. Het gaat dan naar verwachting om 8 containers. Luiers kunnen dan alleen in speciale zakken (te verkrijgen bij de gemeente) worden aangeboden

2. Inwoners met medisch afval

Voor inwoners met medisch afval zoals stomamateriaal, infuuszakken, hulpmiddelen van sondevoeding, nierdialysemateriaal en CAPD-afval is er geen mogelijkheid om dit afval gescheiden aan te bieden. Het hoort bij het restafval. Deze mensen hebben derhalve buiten hun eigen schuld veel restafval. Het is dan ook te rechtvaardigen om voor deze groep in de

scenario's waar sprake is van beperken van capaciteit van de restafvalcontainer, al dan niet in combinatie met een financiële prikkel, een regeling te treffen waarbij men extra capaciteit krijgt of voor een deel van het aangeboden restafval geen tarief is verschuldigd.

5.2 Milieu

Effect op het scheidingsrendement

De prognoses voor de te verwachten productie van huishoudelijk afval, maximale hoeveelheid restafval en scheidingspercentage zijn gebaseerd op ervaringen in andere gemeenten. Wij zijn uitgegaan van realistische prognoses die naar verwachting zeker ook in Alphen-Chaam kunnen worden gehaald. Hoe de introductie van een bepaalde scenario specifiek uitpakt voor de gemeente Alphen-Chaam wordt sterk bepaald door de wijze waarop de gemeente de omschakeling realiseert en hoe inwoners hierbij worden betrokken en over geïnformeerd. Er zijn gemeenten met eenzelfde manier van inzameling die tot minder restafval komen dan de

realistische verwachting waar wij voor Alphen-Chaam van uitgaan, maar er zijn ook gemeenten waar meer restafval vrijkomt.

Individuele huishoudens laten nu al zien dat het mogelijk is om bijna geen restafval meer te hebben. Echter, nog lang niet iedereen scheidt het huishoudelijk afval volledig. Uit de sorteeranalyses blijkt dat nog veel herbruikbare afvalstromen, die in Alphen-Chaam gescheiden kunnen worden aangeboden, voor een groot deel in de restafvalcontainer terechtkomen. Het gaat dan om voedselresten, tuinafval, PMD, papier, glas, textiel en op de milieustraat te scheiden grof afvalstromen.

<i>gegevens in kg per inwoner</i>					Vermindering totale afvalaanbod t.o.v. huidige situatie
	Gescheiden ingezameld/ hergebruik	Restafval	Totaal huishoudelijk afval	Percentage gescheiden	
huidig inzamel-systeem	292	227	520	56%	
Scenario 1: keuze inzamelmiddelen GFT-afval en PMD	320	200	520	62%	0
Scenario 2: scenario 1 en minder vaak inzamelen restafval	340	165	505	67%	-15
Scenario 3: scenario 1 plus diftar	360	145	505	71%	-15
Scenario 4: scenario 3 plus 140 liter restafvalcontainer	360	130	490	73%	-30
Scenario 5: scenario 3 plus minder vaak inzamelen restafval	375	110	485	77%	-35

De afname van de totale afvalproductie is niet zozeer het gevolg van preventie, maar betekent dat een deel van het nu nog aangeboden afval verdwijnt uit het zicht van de gemeente. Dit kan zijn doordat bedrijven (vooral in het buitengebied) die nu hun afval aanbieden via de route van huishoudelijk afval dit bij de invoering van diftar niet meer zullen doen. Ook zal er een groep inwoners zijn die hun afval meenemen naar het werk of naar familie of kennissen in een andere gemeente zonder diftar.

Effect op de kwaliteit van GFT-afval en PMD-afval

GFT-afval

De veranderingen in de wijze van inzameling van restafval in scenario's 2 t/m 5 zullen naar verwachting niet leiden tot meer vervuiling van het aangeboden GFT-afval. Dit is althans niet gebleken in andere gemeenten.

PMD-afval

Introductie van een PMD-container leidt tot meer gescheiden ingezameld PMD-afval. De kwaliteit van het ingezamelde PMD-afval staat echter meer onder druk dan bij inzameling met een zak. Uit onderzoek naar de samenstelling en vervuiling van gescheiden ingezameld PMD-afval blijkt dat de vervuiling (met restafval en niet-verpakkingen) het grootst is bij gebruik van een container aan huis (recent in 2018 bevestigd in een landelijk onderzoek van Witteveen & Bos en De AfvalSpiegel in opdracht van Rijkswaterstaat en Learning Center kunststof verpakkingafval).

Veel capaciteit kan ook uitnodigen om restafval in de PMD-container te deponeren. Eenmaal in de container is het ook onzichtbaar geworden. Dit is bij gebruik van de zak niet mogelijk. De zak is transparant. Ook is het bijna niet mogelijk om hierin nog veel restafval te stoppen. Het risico van vervuiling is dan ook naar verwachting groter wanneer inwoners kiezen voor een PMD-container ten opzichte van een zak.

In Gilze en Rijen waar men in 2018 de PMD-container heeft geïntroduceerd is er voor gekozen om controles uit te voeren op de inhoud van de

aangeboden containers. Dit heeft effect, in die zin dat Gilze en Rijen niet te maken heeft met afgekeurde vrachten PMD-afval.

Effect op afvaldumpingen

In alle scenario's verdwijnt een deel van het nu nog aangeboden afval en wordt (niet) aangeboden of komt buiten het zicht van de gemeente. Het is niet exact bekend waar dit blijft. Zoals in de tabel op de vorige pagina aangegeven kan het zijn dat bedrijven (vooral in het buitengebied) die nu hun afval aanbieden via de route van huishoudelijk afval dit bij de invoering van diftar niet meer zullen doen. Ook zal er een groep inwoners zijn die hun afval meenemen naar het werk of naar familie of kennissen in een andere gemeente zonder diftar.

In ieder geval is er geen toename van afvaldumpingen in het buitengebied en/ of groenstroken (wel toename van hoeveelheid per melding), zo blijkt uit ervaringen in andere gemeenten met een verlaagde inzamel frequentie voor restafval of het laten betalen voor restafval.

Ook voor zwerfafval is in andere gemeenten geen toename vastgesteld, althans voor zover dat mogelijk is (meestal slechte registratie van hoeveelheden). Ten opzichte van de hoeveelheid huishoudelijk is de hoeveelheid afvaldumpingen en zwerfafval overigens zeer beperkt (minder dan 1 %).

5.3 Kosten

Voor de transitie van de afvalinzameling, lees de implementatie van de scenario's, dient rekening gehouden te worden met:

- A. investeringen;
- B. eenmalige kosten in het eerste jaar;
- C. extra structurele kosten.

De kosten zijn gebaseerd op aannames en ervaringen in andere gemeenten. Tegenover de kosten staan besparingen op verwerkingskosten en extra vergoedingen door betere afvalscheiding en een lager aanbod restafval. Alle genoemde kosten zijn exclusief btw. Bij de besparingen op de verwerkingskosten is uitgegaan van een realistische prognose (ervaringen in andere gemeenten) wat betreft reductie hoeveelheid restafval (minder kilo's restafval betekent lagere verwerkingskosten en meer gescheiden afvalstromen (extra kilo's PMD, papier, glas en textiel betekent hogere opbrengsten). Zie tabel 1. Een negatief bedrag is een opbrengst.

	Jaarlijkse besparingen verwerkingskosten
Tabel 1	
Scenario 1: keuze inzamelmiddelen GFT-afval en PMD	€ -45.000
Scenario 2: scenario 1 en minder vaak inzamelen restafval	€ -75.000
Scenario 3: scenario 1 plus diftar	€ -105.000
Scenario 4: scenario 3 plus 140 liter restafvalcontainer	€ -120.000
Scenario 5: scenario 3 plus minder vaak inzamelen restafval	€ -145.000

Kosten GFT- en restafvalcontainers vallen niet onder de transitie

Aangezien de meeste GFT- en restafvalcontainers inmiddels zowel technisch als financieel zijn afgeschreven en het ook niet mogelijk is om de oude containers te voorzien van een identificatiechip (in verband met registratie van de ledigingen), gaan we er vanuit dat alle minicontainers (met uitzondering van de papiercontainers) worden vervangen. Het betreft derhalve vervangingsinvesteringen die los staan van de transitie van de afvalinzameling. In alle scenario's gaat het om een investeringsbedrag van € 200.000. Bij afschrijving in 15 jaar komt dit neer op jaarlijkse kapitaallasten van € 17.000.

De nieuwe restafvalcontainers zijn inclusief identificatiechips. In scenario 4 gaat het om een 140 liter maat, in de overige scenario's om een 240 liter maat. Naar verwachting kiest 25% van de huishoudens voor een 240 liter maat GFT-container.

Ook de kosten voor het innemen van de bestaande GFT- en restafvalcontainers en het uitzetten van nieuwe GFT- en restafvalcontainers komen niet ten laste van de transitie. Ook de eventuele restwaarde van de ingenomen containers valt hier buiten. In alle scenario's gaat om eenmalige kosten van € 65.000.

A. Investerings ten laste van transitie (tabel 2)

- De kosten voor de aanschaf van PMD-containers en verzamelcontainers van luiers hebben wel specifiek betrekking op de transitie. Dit geldt ook voor de op verzoek beschikbaar te stellen GF-emmertjes (zie paragraaf 6.1; verwachting is dat 50% gebruik maakt van de mogelijkheid).
- Naar verwachting kiest 80% van de huishoudens voor een PMD-container. Hiervan kiest naar verwachting 40% voor een 140 liter maat en 60% voor een 240 liter maat.
- In alle scenario's bedragen de investeringen € 105.000 af te schrijven in 15 jaar.

Tabel 2	Investerings
Scenario 1: keuze inzamelmiddelen GFT-afval en PMD	€ 105.000
Scenario 2: scenario 1 en minder vaak inzamelen restafval	€ 105.000
Scenario 3: scenario 1 plus diftar	€ 105.000
Scenario 4: scenario 3 plus 140 liter restafvalcontainer	€ 105.000
Scenario 5: scenario 3 plus minder vaak inzamelen restafval	€ 105.000

B. Eenmalige kosten in het eerste jaar ten laste van transitie (tabel 3)

- In alle scenario's hebben we te maken met dezelfde eenmalige kosten voor het uitzetten van de PMD-containers en de GF-emmertjes plus de koppeling aan een containermanagementsysteem.
- Daarnaast zijn er eenmalig extra kosten voor communicatie en begeleiding van de realisatie van de transitie. Deze kosten zijn in scenario 1 (kleinste verandering, minste inspanningen) het laagst en in scenario 5 (grootste verandering; meeste inspanningen) het hoogst.

Tabel 3	Eenmalige kosten
Scenario 1: keuze inzamelmiddelen GFT-afval en PMD	€ 60.000
Scenario 2: scenario 1 en minder vaak inzamelen restafval	€ 75.000
Scenario 3: scenario 1 plus diftar	€ 95.000
Scenario 4: scenario 3 plus 140 liter restafvalcontainer	€ 95.000
Scenario 5: scenario 3 plus minder vaak inzamelen restafval	€ 105.000

C. Extra structurele kosten ten laste van transitie (tabel 4)

- Voor handhaving en communicatie is structureel extra capaciteit nodig. Deze extra capaciteit is in scenario 1 het laagst en in de scenario's 3 tot en met 5 het hoogst.
- In de scenario's met diftar (3 tot en met 5) is extra capaciteit nodig voor het innen van de afvalstoffenheffing.
- In alle scenario's is een zelfde extra bedrag opgenomen voor het opruimen van afvaldumpingen
- Doordat de meeste inwoners zullen kiezen voor een PMD-container in plaats van het blijven gebruiken van PMD-zakken, zal de gemeente minder PMD-zakken hoeven in te kopen. Dit is een structurele kostenbesparing.
- In scenario 2 en 5 (minder vaak inzamelen restafval) wordt voor de inzameling van deze fractie rekening gehouden met lagere inzamelkosten.
- In alle scenario's zullen de kosten voor de inzameling van PMD in gelijke mate stijgen. Inzameling met containers is duurder dan inzameling met zakken.
- In alle scenario's komen er extra kosten bij voor het wekelijks legen van de luiercontainers (in alle scenario's gelijk).

	Structurele jaarlijkse kosten
Tabel 4	
Scenario 1: keuze inzamelmiddelen GFT-afval en PMD	€ 40.000
Scenario 2: scenario 1 en minder vaak inzamelen restafval	€ 25.000
Scenario 3: scenario 1 plus diftar	€ 65.000
Scenario 4: scenario 3 plus 140 liter restafvalcontainer	€ 65.000
Scenario 5: scenario 3 plus minder vaak inzamelen restafval	€ 45.000

In tabel 5 staan de kosten en besparingen in jaar 1. De investeringen zijn gekapitaliseerd in jaarlijkse lasten. In alle scenario's zijn extra kosten ten opzichte van de huidige kosten aan de orde variërend van € 3 tot en met € 15 per huishouden.

	A	B	C	D	E	F
	Jaarlijkse kapitaallasten investeringen	Eenmalige kosten	Extra structurele kosten	Besparingen verwerkingskosten	Totaal jaar 1 (A + B + C + D)	Totaal per huishouden in jaar 1
Tabel 5: kosten in jaar 1						
Scenario 1: keuze inzamelmiddelen GFT-afval en PMD	€ 8.000	€ 60.000	€ 40.000	€ -45.000	€ 63.000	€ 15
Scenario 2: scenario 1 en minder vaak inzamelen restafval	€ 8.000	€ 75.000	€ 25.000	€ -75.000	€ 33.000	€ 8
Scenario 3: scenario 1 plus diftar	€ 8.000	€ 95.000	€ 65.000	€ -105.000	€ 63.000	€ 15
Scenario 4: scenario 3 plus 140 liter restafvalcontainer	€ 8.000	€ 95.000	€ 65.000	€ -120.000	€ 48.000	€ 12
Scenario 5: scenario 3 plus minder vaak inzamelen restafval	€ 8.000	€ 105.000	€ 45.000	€ -145.000	€ 13.000	€ 3

In tabel 6 staan de kosten en besparingen in de jaren erna. In de scenario's 2 tot en met 5 hebben we te maken met minder kosten ten opzichte van de huidige kosten variërend van € 8 tot en met € 22 per huishouden.

	A	B	C	D	E	F
	Jaarlijkse kapitaallasten investeringen	Eenmalige kosten	Extra structurele kosten	Besparingen verwerkingskosten	Totaal jaren erna (A + B + C + D)	Totaal per huishouden in jaren erna
Tabel 6: kosten in jaren erna						
Scenario 1: keuze inzamelmiddelen GFT-afval en PMD	€ 8.000	nvt	€ 40.000	€ -45.000	€ 3.000	€ 1
Scenario 2: scenario 1 en minder vaak inzamelen restafval	€ 8.000	nvt	€ 25.000	€ -75.000	€ -42.000	€ -10
Scenario 3: scenario 1 plus diftar	€ 8.000	nvt	€ 65.000	€ -105.000	€ -32.000	€ -8
Scenario 4: scenario 3 plus 140 liter restafvalcontainer	€ 8.000	nvt	€ 65.000	€ -120.000	€ -47.000	€ -11
Scenario 5: scenario 3 plus minder vaak inzamelen restafval	€ 8.000	nvt	€ 45.000	€ -145.000	€ -92.000	€ -22

6. Flankerend beleid

Om de transitie naar een andere manier van afvalinzameling succesvol te realiseren is flankerend beleid nodig in de vorm van communicatie, inzet van een afvalcoach, educatie, handhaving, en hernieuwde afspraken met verenigingen die papier inzamelen.

6.1 Communicatie

Om verdere afvalreductie en betere scheiding van herbruikbare grondstoffen te realiseren zullen inwoners meer betrokken moeten worden bij het beleid en de behaalde resultaten. Bij het vergroten van kennis en het bieden van service zijn inwoners bereid herbruikbare grondstoffen te scheiden. Met het geven van feedback op hun inspanningen wordt dit effect versterkt. Uiteindelijk maken de inwoners het verschil. Wanneer het optimaal scheiden van herbruikbare grondstoffen voor inwoners persoonlijk van belang is werkt dit stimulerend.

Bij de transitie naar een andere manier van afvalinzameling is een duidelijke communicatiecampagne dan ook essentieel. Initiatieven van inwoners om te komen tot meer afvalscheiding zijn welkom.

Doel communicatiecampagne

- Inwoners begrijpen aankomende veranderingen in het afvalbeleid.
- Aansporen gedragsverandering: betere afvalscheiding leidt tot minder restafval.

Doelgroep communicatiecampagne:

- Alle inwoners gemeente Alphen-Chaam.
- Aandacht voor verschillende inzamelmiddelen.
- Speciale aandacht voor laaggeletterden en anderstaligen.

Content

De content bestaat uit een combinatie van informeren en nudging (inwoners worden op een positieve manier gestimuleerd om zich op een bepaalde wijze te gedragen). In een communicatieplan dient te worden uitgegaan van minimaal de volgende uitgangspunten:

- boodschap: afval is grondstof;
- inzicht bieden in gehele keten;
- gestructureerde inzet van sociale en conventionele media;
- scholen en bewoners betrekken bij afvalscheiding en noodzaak;
- kerngerichte aanpak;
- terugkoppeling resultaten;
- aparte focus op afvalpreventie, met name weggooien van voedsel.

Bewaar- en inzamelmiddelen

Om het inwoners zo gemakkelijk mogelijk te maken om in de keuken voedselresten gescheiden te houden kan de gemeente ter ondersteuning op aanvraag GF-emmertjes- of bakjes beschikbaar stellen. Een verplichting werkt niet.

Voor de nieuw aan te schaffen minicontainers gaan we uit van een grijze romp met een verschillende kleur deksel per afvalstroom, net zoals in de

gemeenten Gilze en Rijen en Baarle-Nassau. Zo is voor elke inwoner duidelijke welke afvalstroom in welke container moet. Bovendien kunnen alle ABG-gemeenten gebruik maken van één voorraad

6.2 Afvalcoach

Om te komen tot minder restafval is een verandering in scheidingsgedrag van de inwoners nodig. Een afvalcoach kan inwoners hierbij ondersteunen. Zo informeert de coach inwoners niet alleen over de scheidingsregels en aanbiedregels, maar denkt de coach ook mee over maatwerk oplossingen voor inwoners die problemen ervaren bij het scheiden of aanbieden van hun afval.

De afvalcoach vormt een centraal aanspreekpunt in de wijk. Inwoners kunnen terecht met hun vragen en kunnen meldingen doen van afval dat verkeerd wordt aangeboden. De afvalcoach kan inwoners met verkeerd afvalgedrag aanspreken. De afvalcoach gaat in gesprek met de bewoner om de reden te achterhalen en het gedrag bij te sturen. Indien het probleem vaker voorkomt, wordt handhaving ingeschakeld.

Samenvattend heeft de afvalcoach de volgende taken:

- In gesprek gaan met inwoners.
- Uitleggen waarom de afvalinzameling verandert
- Luisteren naar ervaringen van bewoners.
- Afvalscheiding stimuleren.

- Controleren of inwoners het goed doen.
- Ondersteunen en maatwerk leveren
- Rapporteren dagelijkse bezigheden.

De afvalcoach doorgaat een opleidingstraject voordat hij of zij start met het werk. Dit opleidingstraject bestaat uit drie onderdelen.

1. Kennis over afval. De coach vergaart kennis over afvalinzameling- en verwerking door een bezoek te brengen aan de inzameldienst, een overslaglocatie en een verwerkingslocatie.
2. Kennis over de afvaltransitie. Kennis over de transitie die in de gemeente plaatsvindt en de methode van afvalinzameling.
3. Sociale en communicatieve vaardigheden. Hoe leg je contact met inwoners, motiverende gespreksvoering, omgaan met agressie, etc.

6.3 Educatie

Het afval op scholen bestaat voornamelijk uit kunststof verpakkingen, metalen en drankenkartons, GF-afval en papier. Vaak worden deze herbruikbare afvalstromen niet gescheiden ingezameld. Ook zien we in de buurt van scholen veel zwerfafval.

Kinderen leren thuis om afval te scheiden. Echter, op school gaat alles (meestal) bij elkaar in één bak. De gemeente kan scholen hierin faciliteren door het afval hier gescheiden in te zamelen. Zo kunnen leerlingen het afval ook op school apart houden en kunnen we komen tot minder

restafval. Ook kan de gemeente met behulp van educatie kinderen bewust maken van het feit dat afval eigenlijk een grondstof is.

6.4 Handhaving

Daar waar communicatie niet werkt kan indien nodig handhavend worden opgetreden. Dit geldt ook voor de aanpak van afvaldumpingen en zwerfafval. Op basis van monitoring wordt de ernst van de problematiek in beeld gebracht en naar gehandeld.

6.5 Samenwerking met verenigingen

Verbetermogelijkheden worden besproken met inzamelaars en verenigingen, bijvoorbeeld of het noodzakelijk is om in de gehele gemeente met behulp van een papiercontainer in te zamelen.

Bijlage 1 Keuze diftarvorm

In 2017 hebben 179 gemeenten (46%) een bepaalde vorm van tariefdifferentiatie (afgekort diftar):

A. Volume restafvalcontainer	20 gemeenten
B. Frequentie (eventueel in combinatie met volume en soms huishoudgrootte)	110 gemeenten
C. Gewicht	10 gemeenten
D. Combinatie van frequentie en gewicht (en soms volume of huishoudgrootte)	11 gemeenten
E. Tariefzak	28 gemeenten

A. Jaarlijks een bedrag betalen naar rato van de maat restafvalcontainer (een kleine container is goedkoper dan een grote container) is het minst effectieve diftarsysteem om te komen tot meer afvalscheiding en minder restafval.

B. Een vrij eenvoudige vorm van tariefdifferentiatie is een systeem waarbij huishoudens naast een vastrechtbedrag dat voor iedereen hetzelfde is betalen voor elke keer dat men de restafvalcontainer laat legen. Deze vorm van diftar is in paragraaf 4.2 al nader toegelicht. De systematiek is gemakkelijk te introduceren, voor iedereen goed te begrijpen, technisch is er geen probleem en heeft zich inmiddels bewezen in 110 gemeenten.

C en D. Gelet op het feit dat in Nederland slechts 20 gemeenten het systeem van afrekenen op aangeboden kilo's restafval hanteren (eventueel in combinatie met een ledigingstarief en/ of volume/ huishoudgrootte), de complexiteit van de afrekening en de uitleg hiervan, is deze diftarvorm geen eerste optie voor Alphen-Chaam. Het vergt ook extra investeringen

voor het kunnen wegen van de restafvalcontainers. Ook in deze variant betalen huishoudens een vastrecht tarief.

E. Tenslotte de tariefzak die in 28 gemeenten in gebruik is. Huishoudens kunnen restafval aanbieden in speciale 30 of 50 liter zakken. Huishoudens moeten deze tariefzakken zelf kopen bij supermarkten en andere winkels. Alleen in deze speciale zakken mag men restafval aanbieden. Hoe meer zakken je aanbiedt hoe hoger de kosten. In gemeenten met een tariefzak is de prikkel om afval te scheiden en zo min mogelijk restafval aan te bieden het grootst. Het aantal zakken dat men gebruikt bepaalt het tarief dat men op jaarbasis kwijt is. Naar verwachting zal een gemiddeld huishouden op jaarbasis circa 15 zakken gebruiken. Ook in deze variant betalen huishoudens een vastrecht tarief.

Inzameling met tariefzakken is mogelijk problematisch wat betreft arbeidsbelasting van beladers. Het inzamelen met een zak voor restafval aan huis is een stap terug voor huishoudens die al vele jaren gewend zijn om hun restafval aan te bieden in een minicontainer. Er zijn geen ervaringen bekend van gemeenten die deze stap terug hebben gezet. Zakken op straat leidt ook tot verrommeling van het straatbeeld en mogelijk meer zwerfafval als gevolg van open scheuren van zakken.

Contact

Vragen over het rapport?
Neem gerust contact op!

Ton Daamen

Advies & Projectleiding

085 773 19 95

ton@deafvalspiegel.nl

De AfvalSpiegel

Kraaivenstraat 21-15

5048 AB Tilburg

www.deafvalspiegel.nl

